

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

§. Ad quot se extendant illa verba, plus minúsve, quæ addi solent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

postea posset manifestari, sed tamen propterea erat in conscientia penitentis, quod solum requiritur videtur ex praxi, & aliis argumentis supra adductis.

Quintò obijci potest, quod peccata debent à penitente manifestari, propterea sunt in eius conscientia, sed in eius conscientia illud peccatum iam non est dubium sed certum: ergo debet, ut certum confessio manifestari. Hoc etiam argumentum procedit contra exemplum supra positum de confitente numero incertum peccatorum qui postea licet certò recorderetur, dicitur non teneri ad illum confitendum &c. Quare responderi posset, peccata esse confitenda propterea sunt in conscientia penitentis, quando ea confitentur, non propterea sunt postea, si verè eius speciem, & gravitatem exposuit.

Quintò obijci potest, hinc sequi, quod si penitens bona fide, & per ignorantiam, vel inadvertentiam confiteretur, ut dubium illud, quod tunc sciebat certò à se peccatum, non teneretur postea illud iterum, ut certum confiteri, quia iam fuisset ab illo eodem peccato directè absolutus. Hoc etiam procedit contra idem exemplum casu, quo aliquis bona fide confessus fuisset numerum incertum; quando revera certum sciebat: quare posset in utroque casu negari sequela: quia ad remissionem directam peccati in hoc Sacramento requiritur, quod peccatum dicatur, propterea est saltem tunc in conscientia penitentis, quod in utroque casu deficiat, cum explicetur peccatum aliter, ac erat in conscientia confitentis.

Hæc faciunt pro hac parte, propter quæ aliqui viri docti probabile iudicant, non teneri postea penitentem confiteri, ut certum, quod prius, ut dubium confessus fuerat, propterea tunc revera sibi erat. In quibus erat Reverendissimus Pater Nicolaus Richardus Sacri Palatii Magister, cum quo privatim rem hanc contuli, & ipse privatim etiam respondit valde probabile sibi videri, non adesse talem obligationem; id, quod alij etiam iudicant. Cæterum quia in re mortali non est facile recedendum à communi sensu, & quia nullum invenio scriptorem pro ea parte, eos autem paucos, qui hoc attigerunt, video in contrarium inclinare, nolo ego in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere.

Duo tamen advertenda videntur. Primum, quando penitens confitetur peccatum certum integrè, de quo tamen dubitabat, an esset mortale, vel veniale, & licet Confessarius etiam simili dubio teneatur, non esse iterum confitendum; quando postea, vel penitens, vel Confessarius doctior factus aut aliis consultis, sciat, id esse peccatum mortale, quia iam revera confessus integrè est suum peccatum, neque ad Confessionis valorem requiritur, quod penitens, vel Confessarius sciat, illud esse peccatum mortale, ut bene notavit Sanchez. *disco c. 10. n. 69.*

S. 5. Ad quod se extendant illa verba plus, minusve, quia addi solent.

Secundò advertendum est, in prima sententia communi, quæ dicit, non esse peccata confitenda, quæ illo priori numero cum latitudine illa, *plus, minusve*, comprehendi poterant, dubitari posse, ad quod se extendant illæ voces, *plus, minusve*. Aliqui enim dicunt, extendi ad duo, vel tria. Hæc tamen regula non est univèrsaliter vera: quia illa verba non habent sensum omnino absolutum, sed respectivum ad numerum determinatum, cui adduntur: quare si dicas, *millies, plus, minusve* non restringuntur certè ad duo, vel tria, ut bene notavit Fagundes *lib. 3. præcept. Confess. c. 5. num. 9.* Vnde nec admitti potest generaliter regula, quam alij tradunt, quos refert Glossa in leg. *Hæc additio 192. ff. de verbor. significat*

quod scilicet extendi possint illa verba ad quartam partem summæ, cui adjicitur, ut si dicas, *octo plusve*, An ad quartam partem, vel in decem, quia duo sunt quarta pars ex octo. Hæc etiam regula, non potest esse in univèrsum vera, quia si promittas mihi centum millia aureorum, parum *plus, minusve*; non satisfacies dando quæta septuaginta quinque millia, quia illud, quod deest, licet sit sola quarta pars; non est tamen parum sed multum minus, quam centum millia in communi hominum existimatione.

Alij dicunt verba illa, *vel citra*, quæ eundem habent sensum, verificari posse de quinque pro quolibet Centenario, & non de pluribus. Ita declaratum fuisse statuto Mediolanensi refert Menochius *lib. 2. de arbitris iudicium, casu 46.* Sed neque hoc potest in univèrsum esse verum: quia licet in magna summa id verum esset, in parva tamen esset regula nimis rigida v. g. si dicas, quinquaginta, vel circa, falsa esset verba positis quinquaginta tribus, vel quadraginta septem. Alij dicunt, qui confitentur, se peccasse decies paulò plus minusve, his verbis comprehendere alias tres, vel quatuor vices. Ita Gaspar Hurtado loco citato, quem affert, & non improbat Diana *3. tom. tract. 4. Miscellan. resol. 294.*

Mihi placet explicatio Iureconsulti Vlpiani in dicta leg. *Hæc additio*. Vbi sic ait: *hæc additio plurive non infinitam pecuniam continet, sed modicam duntaxat. Ad dictio hæc solidorum decem plurive ad minusculam* (vel, ut alij legunt *ad minuculam*) *summam refertur*. Quanta autem debeat esse, non potest definiti univèrsali regula, sed arbitrio prudentis relinquatur, ut docet Glossa ibidem, & Vasquez *quest. 91. art. 1. dub. 6. n. 2.* Debet autem in eo iudicio formando servari hæc regula, ut quo maior est numerus qui nominatur; maior etiam numerus possit intelligi verbis illis *plus minusve*; non tamen debet hoc accipi proportionè Arithmetica, ut dicunt, sed Geometrica: hoc est, non debet ita accipi, ut si numero minori addita extendantur ad quintam partem, addita etiam numero maiori possint extendi ad quintam eius partem v. g. cum dicas, *peccavi decies plus minusve*, verificatur, si octo, vel si duodecim vicibus peccasti, atque adeo illa verba addunt, vel demunt quintam partem numeri denarii, quæ est duo: & tamen cum dicas, *peccavi centies plus minusve*, non verificantur verba, si octuaginta solis, vel centum viginti vicibus peccasti: quia quinta pars numeri centenarii, quæ est viginti, non est parum, sed multum, plus, vel minus.

Ratio regulæ huius quoad utramque partem est quod ad verificanda illa verba, *parum plus, vel minus* semper debet intervenire aliqua peritas in eo, quod additur, vel aufertur: paritas autem aliquando est absoluta, quando in se ipso absolute est parum id, quod additur: aliquando verò est respectiva, quando licet in se non sit parum; est tamen parum respectivè ad aliquid multò maius. Hinc est quando verba illa *plus, minusve*, adduntur numero parvo, verificari, etiam si id, quod additur, vel aufertur sit tertia pars, v. g. si dicas, *peccavi ter, plus, minusve*, vera sunt, si solum bis, aut quater peccasti; quia licet unum sit tertia pars numeri ternarii, est tamè in se satis parvum. Si autem dicas, *peccavi centies, plus minusve*: non erunt vera, si centum triginta vicibus peccasti, quia triginta, neque in se, neque respectivè ad centum sunt aliquid parvum. E contra verò, si dicas, *peccavi milites, plus minusve*, verum erit licet mille quinquaginta vicibus peccaveris, quia licet quinquaginta non sint parum in se, sunt tamen nimis parum respectivè ad mille. Hinc ergo oritur ratio, cur verba illa ad plus se extendant addita numero maiori, sed non cum totali proportionè: quia scilicet, quando dicis

95.
Ad quinque
pro quolibet
centenario:

96.
Opinio pro
habilitate
Vlpiani.

97.

dicis, *decies, plus, minusve* duo v.g. ad quæ se extendunt illa verba, sunt aliquid paruum ex utroque capite, nempe absolute, & respectivè. Quando verò dicis, *millies, plus, minusve*, ducentum, licet sint aliquid paruum respectivè, sunt tamen aliquid magnum absolute, quæ magnitudo absoluta debet vinci per maiorem multo paritatem respectivam ratione cuius possit intelligi illis verbis, *parum, plus, minusve*. Quod ergo maior est numerus, qui nominatur, eò plus debet distare ab illo pars quæ additur, vel aufertur, ut intelligatur verbis illis; quia quod pars illa est maior in se, eò minus intelligitur per *parum*, nisi adeo crescat paritas respectiva, ut propter excessum illum possit dici, *parum, plus, vel minus*, id quod in se non est parum, sed magnum. In praxi autem placet id; quod dicebat Menochius, verba illa posse verificari de quinque pro quolibet centenariis; maxime si addantur numero millesimo, vel ultra millesimum; nam si sumus infra millesimum, videtur aliquantulum stricta regula illa; qui enim dicit *centies, plus, minusve*, verum dicit, licet centum & decem vicibus peccasset.

§.6. An sit mortale mentiri in Confessione.

98.
Quæstio est de
mendacio in
re quæ ad
confessionem
pertinet.

Quartum dubium principale esse potest, an mendacium quolibet in confessione peccatorum sit culpa gravis, an vero possit esse levis? Loquimur autem de mendacio in materia pertinente ad confessionem; Nam de mendacio in aliis materiis, licet dicatur in illo loco, & inter confitendum; certum est non accipere gravitatem mortalem ex illa circumstantia temporis, & loci. Certum etiam videtur non esse peccatum grave negare aliquod peccatum, quod nullo modo pertinet ad confessionem præsentem, quia nimirum confessus est iam homo illud in alia confessione nec habet connexionem cum peccatis, quæ nunc confitetur, sicut nec erit mendacium grave negare aliqua venialia, quæ facit. Imò aduertit bene Suarez in præfati disp. 22. sect. 10. n. 5. nec esse veniale id negare, si homo respondeat in sensu debito; quia nimirum, quando reus non iudicè interrogatur, negando delictum, significat solum, se non fecisse ita, ut teneatur in illo foro id faceri. An verò, & cur peccet graviter negans peccata iam confessâ Sacerdoti interroganti in ordine ad præsens peccatum? Diximus supra disputat. 14. sectione 10.

99.
Quid circa
veniale.

Difficilius est, an sit peccatum mortale accusare se de aliquo veniali, quod non fecit? Affirmat Caietan. cum aliis, quos refert Suarez vbi supra num. 6. Communior tamen, & probabilior sententia negat, si tamen dentur alia peccata vera pro materia Sacramenti. Hanc tenent Nauarrus, Sylvester, Angelus, Petrus Soto, & alij quos referunt, & sequuntur Suarez, vbi supra, & Vasquez q. 91. art. 1. dub. 7. & alij Recentes communiter.

Constat autem hæc conclusio ex iis, quæ in simili diximus supra disp. 24. sect. 7. dub. 3. vbi concessimus posse absque peccato gravi aliquem dicere in confessione aliquod veniale, de quo non habeat dolorem sufficientem, dummodò habeat dolorem de aliis peccatis, quæ confitetur. Eadem autem est ratio in hoc casu; nam sicut ibi non fit irreverentia gravis dicendo peccatum, quod non possit esse materia Sacramenti; sic nec in hoc casu erit gravis irreverentia dicere peccatum falsum, quod non possit esse materia Sacramenti; iam enim utrobique datur alia materia; per illud autem mendacium non cogitur Confessarius ad variandum notabiliter iudicium, cum non sit variatio, aut additio in materia gravi. Argumenta, quæ contra hanc sententiam solent afferri, proposuimus, & dissoluimus loco citato, atque

adeo non oportet iterum eadem nunc repetere.

Si verò loquamur de peccato mortali non confessio, certum est, mendacium circa illud esse peccatum grave. Si enim esset peccatum grave, illud taceret, quantum magis erit illud negare, si absque ratione sufficienti fiat. Si enim haberet aliquis causam sufficientem tacendi illud peccatum, posset etiam illud negare. Similiter est peccatum grave fateri aliquod peccatum mortale, quod non fecisti, quidquid velint alij, quos tacito nomine refert Vasquez vbi supra num. 10. Si enim id liceret, posset aliquis absque multo examine augere numerum peccatorum, & ita dicere, quæ fecit, & non fecit, quod est contra mentem omnium fidelium. Ratio autem est, quia variatur in re gravi iudicium confessarij per illam additionem.

Petes, an sit peccatum grave mentiri circa peccatum mortale iam antea confessum, addendo aliquam circumstantiam gravem; vel aliquid simile? videtur enim esse eadem ratio de illo, de peccato veniali cum neutrum sit materia necessaria; & de hoc diximus disp. 14. sect. 8. Breuiter respondetur esse peccatum grave. Primum quia illud, quod falsò additur, non reputatur, peccatum iam confessum; cum enim sit falsum non est unquam confessum sacramentaliter; quare perinde erit mentiri circa illud, ac si esset circa peccatum nunquam confessum. Secundò, quia siue peccatum illud mortale fuerit antea confessum, siue non, parum refert; Nam in hac confessione datur pro materia huius iudicij, perinde ac si non fuisset antea confessum; atque ideo de eo debet fieri nunc iudicium independentem ab aliis confessionibus. Si ergo mentitur pœnitens in eo, iam facit variari iudicium Confessarij in re gravi pertinente ad materiam huius iudicij. Nec obstat, quod non sit materia necessaria; iam enim datur pro materia huius iudicij, ut iudex de illo iudicet, perinde ac si non esset res iudicata.

Quintum dubium esse potest, an imperfectiones, qualis est, non correspondere inspirationibus divinis, sit materia confessionis, atque ideo laudabiliter faciant pœnitentes, dum de eiusmodi imperfectionibus se accusant. Toletus enim lib. 3. cap. 2. num. 6. inter peccata omissionis numerat divinis inspirationibus non respondere, nec operari aliquod bonum cum possit quis operari, licet non obligetur ex præcepto. Sed ibi nomine præcepti intelligitur illud solum quod obligat ad mortale, ut explicuerat eodem cap. quem modum loquendi usurparunt etiam Scotus in 2. distinct. 21. quæst. 1. §. Dico ergo. Gabriel in quarto dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 1. & 2. distinct. 22. q. 1. art. 3. dub. 1. Bassolus, Alensis, Magister sent. cum multis ex antiquioribus, quos congerit Salas 2. tom. in 1. tract. 13. disp. 16. sect. 9. Quo loquendi modo non significatur, quod peccatum veniale nullo modo sit contra aliquod divinum præceptum, sed quod non sit graviter, sed leviter; atque ideo, comparatum cum peccato mortali videatur esse analogice contra præceptum, & non simpliciter, sed solum secundum quid, sicut accidens verè est ens, sed comparatum cum substantia, non dicitur simpliciter ens, sed secundum quid; & creatura, licet verè habeat esse, comparata tamen cum creatore, dicitur quasi non ens, & solus Deus dicere potest: *Ego sum, qui sum*. Unde non debuit hanc Toleti doctrinam ita acriter reprehendere, Ioannes Sarracenus in Selectis disput. 7. vbi & in disp. 1. & disp. 6. num. 4. contendit, non esse permitendum pœnitentibus in confessione accusare se quod non consenserint in inspirationibus divinis, quibus a Deo monebantur ad non habendam nimiam sollicitudinem de corporis salute, non querenda alimmenta superflua, sed ut contenti essent habentes necessarios.